

Skarpt läge

Riktlinjer för fackligt agerande vid allvarliga arbetsplatsolyckor

ALLVARLIG OLYCKA = som medfört dödsfall eller allvarlig personskada
– även tillbud som inneburit allvarlig fara för liv eller hälsa.

LOs och förbundens grupp för ”Skarpt läge”

- Christina Järnstedt, Landsorganisationen i Sverige (gruppens ordförande)
- Kjell Johansson, Svenska Byggnadsarbetareförbundet
- Claes Thyrsson, Grafiska Fackförbundet – Mediafacket
- Elmer Holmberg, IF Metall
- Lars Fischer, Svenska Kommunalarbetareförbundet
- Martin Miljeteig, Svenska Transportarbetareförbundet
- Henric Ask, LO-TCO Rättsskydd AB

Därför skriften ”Skarpt läge”

- Det händer för lite efter en arbetsplatsolycka
- Facket är för passivt
  - väntar på att myndigheterna ska utreda klart
  - överskattar myndigheternas utredningsförmåga
  - underskattar sin egen

En arbetsplatsolycka är ”skarpt läge” – och då gäller det för facket att vara på plats och börja arbeta omedelbart.

Lita på den egna kunskapen

Lita inte på att andra, till exempel polisen eller Arbetsmiljöverket, lyckas få fram de uppgifter – inklusive ”vardagskunskaper” – om förhållandena på arbetsplatsen som medlemmarna och skyddsombudet känner till.

Skyddsombudet måste arbeta aktivt från början

Då ökar möjligheterna

- att förebygga nya olyckor och andra arbetsskador.
- att det väcks åtal och att det leder till fällande dom

Det handlar inte om skadestånd

Att facket ska engagera sig i att utreda arbetsplatsolyckor är en rättvisefråga och en fråga om att undvika att nästa person skadas. Det handlar inte om att kräva skadestånd för personskada.

Skyddsombudets handlingsplaner och utredning

Skyddsombudets handlingsplaner och utredning

Glöm inte att skyddsombudets utredning ska innehålla alla uppgifter som finns i de tre checklistorna nedan.

Skyddsombudets handlingsplan del 1

Vad innehåller arbetsgivarens arbetsmiljöpolicy och handlingsplaner?

_____
_____

Rapporteras tillbud och följs de upp? JA NEJ
Om nej, varför inte _____
_____

Vem/vilka gör arbetsskadenmätningar?
_____
_____

Får skyddsombudet medverka? JA NEJ
Om nej, varför inte _____
_____

Görs konsekvensanalyser och riskbedömningar? JA NEJ
Om nej, varför inte _____
_____

Genomförs skyddsronder och följs skyddsrondsprotokoll upp? JA NEJ
Om nej, varför inte _____
_____

Skyddsombudets handlingsplan del 2

Hur går arbetet till i verkligheten?
_____
_____

Finns det fel och brister som medlemarna känner till men som inte kommit fram vid exempelvis skyddsronder?
Om ja, beskriv _____
 JA NEJ

Brakar man åsidosätta regler och anvisningar och/eller låta bli att använda skyddsutrustning för att det tar för lång tid eller för att utrustningen är felkonstruerad?
Om ja, beskriv _____
 JA NEJ

Förekommer arbetsrutiner som är mer eller mindre regelvidriga men som tillämpas ändå därför att de fungerar och känns bra?
Om ja, beskriv _____
 JA NEJ

Hur är det med arbetsorganisationen? Exempel: För mycket att göra? För lite folk?
Stark tidspress antingen jämt eller vid arbetstoppar?
_____
_____

Fungerar samarbetet mellan ordinarie personal och inhyrda och/eller entreprenörer?
Om nej, varför inte _____
 JA NEJ

Skyddsombudets utredning

...olycksplatsen och behåll alltid kopior av bilder till din utredning.
...relevanta uppgifter från det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Se Skyddsombudets handlingsplan del 1.
...i arbetskamraterna.
...eföre olyckan?

_____
_____

...skett till?
_____
_____

...var det som gick fel?
_____
_____

...ur hade olyckan kunnat förhindras?
_____
_____

Har det skett några tillbud av liknande typ? Se Skyddsombudets handlingsplan del 2.
_____
_____

Ring polisen, Arbetsmiljöverket och åklagarkammaren och ta reda på vilka personer som handlägger på respektive myndighet. Då blir det lättare att hålla kontakt för att begära ut material och för att skyddsombudet själv ska skicka in sin utredning med mera.

Håll kontakt med dessa och eventuella andra myndigheter som utreder arbetsplatsolyckan för att kontrollera följande

- Har myndigheten fått materialet X?
- Har myndigheten talat med person/-er Y?
- Behöver myndigheten mer material, fler uppgifter?

Har skyddsombudet fått vara behjälpligt i utredningen?
Skicka kopior av det material som skyddsombudet har till polisen, åklagaren och/eller andra berörda myndigheter, till exempel Arbetsmiljöverket.

Den fackliga handlingsplanen

 Den fackliga handlingsplanen

Vem gör vad, inklusive på vilken facklig nivå, det vill säga klubb, avdelning/sektion, förbundskontoret?

_____

_____

När ska olika delar av den fackliga organisationen kopplas in?

för information

_____

_____

för att få hjälp

_____

_____

för att överlämna ärendet

_____

_____

Vad som ska göras - av vem/vilka - om eller när något går snett.

_____

_____

Vilken facklig nivå (förbundskontoret eller avdelningen/sektionen) som ska ha kopia av skyddsombudets utredning inklusive de uppgifter som finns i Skyddsombudets handlingsplan del 1 och del 2.

_____

_____

Ett fackligt lagarbete

Skyddsombudet har en nyckelroll
– men hela det lokala facket måste
engagera sig.

”Före” och ”efter” hänger ihop

Fackets eget arbete inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet och beredskap inför eventuella arbetsplatsolyckor måste gå hand i hand

När det ändå har hänt...

Bevaka att arbetsgivaren gör följande

- Tillkallar ambulans genom SOS Alarm 112,
- Kallar skyddsombud till platsen.
- Gör en § 2-anmälan till Arbetsmiljöverket.

Det ska finnas ett "körschema" med utsedda ansvariga, för vem som ska göra vad om en arbetsplatsolycka inträffar.

Skyddsombudets uppgifter direkt efter olyckan

- Bevaka att arbetsgivaren stoppar arbetet och spärrar av olycksplatsen.
- Bevaka att arbetsgivaren ser till att inget rubbas på olycksplatsen.
- Dokumentera själv olycksplatsen i form av bilder och skisser.

Utredningar efter en arbetsplatsolycka

- Skyddsombudet ska starta sitt eget utredningsarbete direkt efter olyckan.
- Myndigheterna utreder
  - *polisen / åklagaren (förundersökning)*
  - *Arbetsmiljöverket*
  - *ev också andra myndigheter*
- Arbetsgivaren ska utreda

Vem ska ha skyddsombudets utredning?

- Spara alltid egna kopior av allt material
- Skicka kopior till
  - åklagare /polis
  - Arbetsmiljöverket
- Fackliga mottagare
  - klubb, avdelning, sektion eller förbundskontoret
(olika regler i olika förbund för vilken facklig nivå)

Därför ska facket engagera sig

Om skyddsombudet har varit aktivt från början, ökar möjligheterna

- att förebygga nya olyckor och andra arbetsskador.
- att det väcks åtal och att det leder till fällande dom.

Genom att gå in aktivt redan från början, vinner vi minst ett halvårs arbete.